
VOOR
VRIJHEID
EN RECHT
LEDEN VAN DE POLITIEDIENSTEN
EN HET GERECHT
ACTIEF IN DE WEERSTAND / VERZET
IN BELGIË TIJDENS WO 2
POLICE
POLITIE
VERZET
RESISTEZ !
NOOIT
MEER
OORLOG
BELGIË VRIJ!
LA BELGIQUE
LIBRE !
SURETÉ
DOSSIER
SECRET
INFORMER
AIDER
PROTÉGER
RÉSISTER
POUR LA LIBERTÉ
1943
B
SAMENGESTELD DOOR
IVAN VAN PARIJS

Leden van de politiediensten en het gerecht in het verzet tijdens WO 2 (deel 4)

Bovenal verfoei den Mof,
doe hem bijten in het stof.
Help ons 't Nazistelsel weeren.
Leer uw eigen land waardeeren.
Duitsche pers is ergernis,
voor wie een eerbaar burger is.
Weet, dat Hitler slechts kan liegen,
moorden, stelen en bedriegen.
Wees daarom in uw gemoed
echten Belg, kort en goed.

Tekst van een pamflet van "De Zwarte hand" (1941)

©2026 – Ivan Van Parijs

DRINGENDE WAARSCHUWING

TOT HET BELGISCHE VOLK

DE strijders van de Vereenigde Natiën — tusschen wei wij velen uwer landgenooten tellen — zijn ertoe besloten, de Duitsche overweldigers weg te kuischen uit de Bezette Gebieden, en Europa te bevrijden uit de klauwen van het nazisme.

Om daarin te gelukken, moeten zij de Duitschers overal aanvallen, hunne wapens vernielen, en ook de fabrieken, die de wapens voortbrengen. Wij weten dat gij deze noodzakelijkheid begrijpt ; — daarvan hebt gij trouwens blijk gegeven in het verleden.

Belgische arbeiders, opgepast ! De aanvallen op de Belgische industrie, die onder Duitsche kontrole staat, zullen groeien aan intensiteit. Van nu af, is er voor U, groot gevaar aan verbonden, te arbeiden in de volgende fabrieken :

Werkhuizen voor vliegtuig-montage,
Depots en opslagplaatsen van wisselstukken voor vliegtuigen,
Fabrieken van wisselstukken en van uitrusting voor vliegtuigen,
Fabrieken voor lokomotieven en herstellingswerkhuizen van spoorwegmaterieel,
Automobielfabrieken,
Fabrieken van wisselstukken voor onderzeëers.

Blijft uit de omgeving van deze fabrieken weg, voor zooveel het U mogelijk is. Verhuist uwe families. Indien gij verplicht zijt in deze fabrieken te arbeiden, dringt aan op een afdoende alarminrichting en eischt welgebouwde schuilkelders op, waarin gij dadelijk na het alarm, toegang tot schuilen kunt vinden.

Gij kunt zulks afdwingen door een algemeene en gekoordineerde aktie.

Belgen, reeds hebt gij veel geleden in uw strijd voor de vrijheid. Thans vragen wij U, met aandrang, alle mogelijke voorzorgen te treffen, om nieuw lijden te voorkomen, of het minstens genomen, tot een minimum te herleiden.

Treedt NU handelend op, want het is dringend.

HET GEALLIEERD OPPERBEVEL

VOORWOORD

Dit werk is het resultaat van een lange zoektocht naar de vergeten geschiedenis van diegenen die in de donkerste jaren van onze recente geschiedenis voor een onmogelijke keuze stonden. Wanneer een natie bezet wordt, wordt het fundament van de rechtsstaat aangevallen. Voor de leden van de politiediensten, de magistratuur en de gerechtelijke diensten betekende de Duitse bezetting van 1940-1944 niet enkel een crisis van het gezag, maar een existentiële beproeving van hun eed en hun geweten.

In dit boek heb ik getracht een bundeling te maken van talloze versnipperde bronnen, archiefstukken en getuigenissen over die moedige mannen en vrouwen binnen de Rijkswacht, de Gemeentepolitie, de Gerechtelijke Politie, het gerecht en de diverse lokale diensten. Zij die, hoewel ze vaak in uniform of in toga verbonden waren aan een apparaat dat door de bezetter werd opgeëist, in stilte – en soms met gevaar voor eigen leven – kozen voor verzet.

Meer dan 2.500 personen passeren hier de revue. Het zijn namen die vaak in de officiële geschiedschrijving onderbelicht bleven. Voor velen onder hen was de prijs voor hun loyaliteit aan de democratische waarden en hun vaderland extreem hoog. Zij hebben hun verzet met hun leven moeten bekopen in concentratiekampen, voor executiepelotons of in de eenzaamheid van de repressie.

Ik ben mij er terdege van bewust dat dit overzicht nimmer volledig kan zijn. De aard van hun werk – vaak in de schaduw en in strikt vertrouwen – maakt dat vele daden van verzet verloren zijn gegaan in de mist van de tijd. Ook sluit ik niet uit dat er in deze compilatie onvolkomenheden of fouten geslopen zijn, gegeven de complexiteit van de materie en de versnipperde aard van de beschikbare informatie. Dit boek pretendeert dan ook geen definitieve canon te zijn, maar eerder een noodzakelijk eerbetoon en een aanzet tot verdere reflectie.

Het is mijn hoop dat deze namen niet slechts een statistiek blijven, maar een tastbare herinnering vormen aan de morele ruggengraat van die diensten die wij vandaag als vanzelfsprekend beschouwen.

Ivan Van Parijs

Eerste Wachtmeester bij de Rijkswacht (1980-2001)
Hoofdinspecteur bij de Federale gerechtelijke politie (2001-2020)

Najaar 2026

Dan aan alle vrienden en collega's die een bijdrage hebben geleverd bij het tot stand komen van dit werk!

BELGISCH VERZET
1940-1945
VRIJHEID - LIBERTÉ - ONS RECHT

UNZELL Emile ° te Brussel op 14-02-1903
Inspecteur van Politie en lid van *Belgische Militaire Weerstandsorganisatie*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *La Voix des Patriotes* / *L'Espoir*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

URBAIN Emile ° te Bras op 13-05-1908
Boswachter en lid van *Groep G*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht eerste klasse)

URBAIN Gaston ° te La Louvière op 05-05-1891
Agent van Politie en lid van *Beaver-Baton* / *ABC*
Inlichtings- en actieagent (onderluitenant) / politieke gevangene / weerstander door de sluikpers
Gevangen genomen op 14-02-1942, opgesloten in de gevangenis Brandenburg-Görden en aldaar overleden op 03-04-1944

Gaston Urbain werd geboren te La Louvière op 5 mei 1891. Hij werkte als politieagent en raakte tijdens de Duitse bezetting betrokken bij het verzet. Zijn verzetsdossier verbindt hem met de inlichtingen- en actiediensten Beaver-Baton en ABC. Hij kreeg het statuut van inlichtings- en actieagent met de graad van onderluitenant. Daarnaast wordt hij erkend als politiek gevangene en weerstander door de sluikpers.

De netwerken Beaver-Baton en ABC maakten deel uit van het clandestiene verzet dat informatie over de Duitse bezetting verzamelde en doorgaf. Voor een politieagent kon de beroepsfunctie daarbij van bijzondere betekenis zijn: zijn werk bracht hem in contact met officiële informatie en met het dagelijkse optreden van de bezettingsautoriteiten.

Op 14 februari 1942 werd Urbain door de Duitse autoriteiten gearresteerd. Hij werd naar Duitsland overgebracht en opgesloten in de gevangenis van Brandenburg-Görden, een tuchthuis dat tijdens het naziregime ook als executieplaats diende. Anders dan gevangenen die rechtstreeks naar een concentratiekamp werden gedeporteerd, kon hij daar terechtkomen binnen het Duitse strafrechtelijke vervolgingssysteem. De nazi-justitie sprak doodvonnissen uit tegen verzetsleden die zij onder meer van spionage of andere vormen van verzet beschuldigde.

Brandenburg-Görden was een van de belangrijkste Duitse executieplaatsen. Tussen augustus 1940 en april 1945 werden er 2.032 mannen uit verschillende Europese landen ter dood gebracht. Onder hen bevonden zich ook verzetsmensen uit de door Duitsland bezette landen. De gevangenis combineerde de functie van tuchthuis met die van executieplaats; gevangenen leefden er onder het harde regime van de nazistische strafjustitie. (Gedenkstätte Brandenburg-Görden)

Op 3 april 1944 werd Gaston Urbain in Brandenburg-Görden geëxecuteerd. Een Belgische overzichtslijst van geëxecuteerden vermeldt hem op die datum, samen met verschillende andere Belgische slachtoffers die eveneens in Brandenburg ter dood werden gebracht. De lijst geeft als beroep politieagent op en bevestigt zijn geboortegegevens. Ze vermeldt dat hij werd onthoofd. Omdat de gedenkplaats bij de huidige tentoonstelling uitdrukkelijk aangeeft dat de

Belgier

5, 111 R

U r b a i n

Gaston

1. 5.5.91
2. La louviere Belgien
3. Brüssel-Ixelles
4. Polizeiagent
5. 3.4.44
6. Brdbg.
7. Hinrichtung (Krematorium)
8. Ukkel-Brüssel
9.
10.

8

Lfd. Nr.	Name:	Vorname:	Geb.-Datum:	Geb.-Ort:	Wohnort:	Beruf:	Tod.-Tag:	Tod.-Ur
75	Urbain	Gaston	5. 5.1891	La Louviere	Brüssel-Ixelles 37 Guillaume Gilbert	Polizeiagent	3. 4.1944	Hinrichtung
76	Vander-stock	Nestor	29.11.1900	Charleroi	Charleroi, rue du Coucou 102	Bergmann	5. 6.1944	Hinrichtung
77	van der Velden	Petrus Josef	25. 8.1914	Dendervin-deke Ostfl.	Stettin, Birkenallee 11	Dolmetscher	24.10.1944	Hinrichtung
78	Volcke-rick	Reymond	21. 2.1906	Brüssel-Ixelles	Brüssel, Avenue de 1, Eskrine 85	Ingenieur	8. 5.1944	Hinrichtung
79	Vydt	Charles	30. 5.1898	Stekene Ostfland.	Stekene Ostfl. Bormte	Betriebsleit.	22.11.1943	Hinrichtung
80	van de Wyngaert	René	13. 7.1906	Lüttich	Lüttich, 30 Rue Destriveaux	Fabrikant	13. 3.1944	Hinrichtung

Staatsarchiv Potsdam
23/266

B'Sll an Zolk: 874/42 de Groen H
1245/41 Hubert L
1430/43 Lefèvre F
1024/42 van der Heeen H
1742/44 Bracops L
1635/42 Hollweg L

85

Der Oberreichsanwalt
beim Volksgerichtshof

Geschäftszeichen: 441 a E - 2
(Bitte in der Antwort anzugeben)

Berlin W 9, den 28. März 1944
Bellevuestr. 15
Fernspr: 21 83 41

87

Einschreiben!
Vertraulich!

Zuchthaus Brandenburg (Havel) - Görden
Eing. 30. Mrz. 1944
Tagb. Nr.
Anlagen

An
den Herrn Vorstand des Zuchthauses Brandenburg
oder Vertreter im Amt
Brandenburg - Havel - Görden.

In der Anlage übersende ich ein Verzeichnis der Verurteilten, gegen die am Montag, dem 3. April 1944 in der dortigen Anstalt die Vollstreckung der Todesurteile erfolgen wird.
Auf die besonderen Vorschriften über die Behandlung von NN-Gefangenen - hier Nr. 1 - 5 der Anlage - wird hingewiesen.

Im Auftrage
Amtsrat.

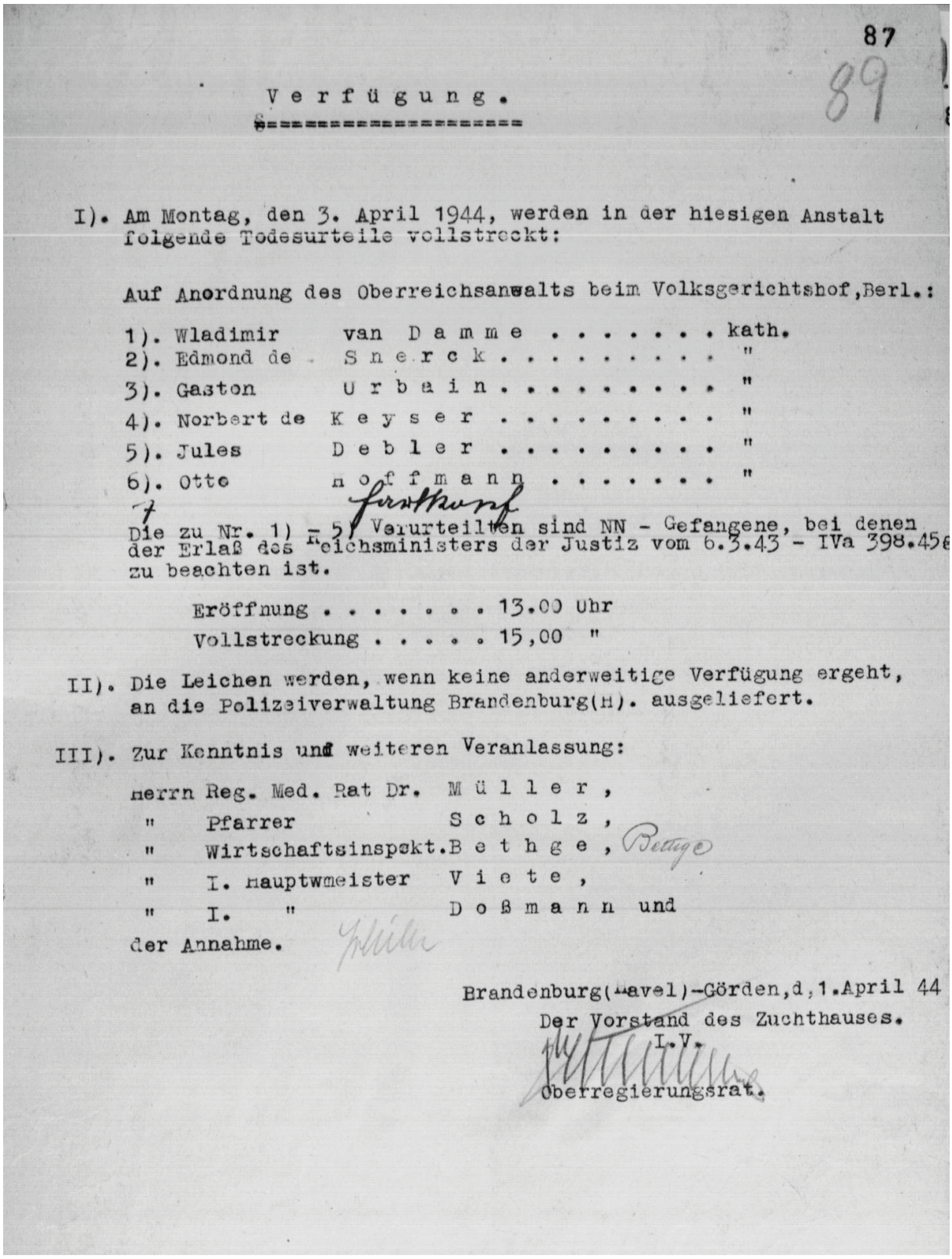
86

88

Verzeichnis der Verurteilten, gegen die am Montag, den 3.April 1944 im Zuchthaus Brandenburg - Havel die Vollstreckung der Todesstrafe erfolgen wird.

1. Wladimir van Damme	Pakh. Nr.		
2. Edmond de Sneyck	"		
3. Gaston Urbain	"	1 (11) J 1008.42	1 L 43/43
4. Norbert de Keyser	"	" "	
5. Jules Deblon	"		
6. Otto Hoffmann	"	4 J 155.44	1 L 8.44

Vollstr. ab 15 Uhr

87

89

Verfügung.

I). Am Montag, den 3. April 1944, werden in der hiesigen Anstalt folgende Todesurteile vollstreckt:

Auf Anordnung des Oberreichsanwalts beim Volksgerichtshof,Berl.:

1). Wladimir van Damme . . . . . kath.
2). Edmond de Snerck . . . . . "
3). Gaston Urbain . . . . . "
4). Norbert de Keyser . . . . . "
5). Jules Debler . . . . . "
6). Otto Hoffmann . . . . . "

7 Frauen

Die zu Nr. 1) - 5) Verurteilten sind NN - Gefangene, bei denen der Erlaß des Reichsministers der Justiz vom 6.3.43 - IVa 398.45 zu beachten ist.

Eröffnung . . . . . 13.00 Uhr
Vollstreckung . . . . . 15,00 "

II). Die Leichen werden, wenn keine anderweitige Verfügung ergeht, an die Polizeiverwaltung Brandenburg(H). ausgeliefert.

III). Zur Kenntnis und weiteren Veranlassung:

Herrn Reg. Med. Rat Dr. Müller,
" Pfarrer Scholz,
" Wirtschaftsinspekt. Bethge, Bethge
" I. Hauptwmeister Viete,
" I. " Doßmann und
der Annahme.

Müller

Brandenburg(Havel)-Görden,d.1.April 44
Der Vorstand des Zuchthauses.
I.V.
Oberregierungsrat.

Documenten Arolsen Archives – Gaston Urbain

tentoongestelde guillotine niet in Brandenburg werd gebruikt, blijft de precieze uitvoeringswijze hier met enige bronkritiek vermeld. (Belgische lijst van geëxecuteerden; Gedenkstätte Brandenburg-Görden)

Gaston Urbain was 52 jaar oud toen hij stierf. Zijn levensloop weerspiegelt hoe Duitse repressie ook Belgische politieagenten trof die zich bij clandestiene inlichtings- en verzetsnetwerken hadden aangesloten. Zijn naam staat geregistreerd onder de Belgische slachtoffers die in Brandenburg-Görden werden geëxecuteerd.

URBIN Gaston ° te Trélazé (Fr) op 23-09-1918
Douanier en lid van / betrokken bij ????
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend

URBIN Maurice ° te Le Grand-Pressigny (Fr) op 13-12-1914
Veldwachter en lid van / betrokken bij ????
Burgerlijk weerstander

UYTERELST Jean ° te Sint-Jans-Molenbeek op 05-04-1897
Adjunct Commissaris van Politie en lid van / betrokken bij ????
Politieke gevangene
Gevangen genomen op 25-02-1943 en terug in vrijheid gesteld op 21-04-1943

UYTFRIES Benedictus ° te Sint-Lambrechts-Woluwe op 01-03-1902
Agent van Politie en lid van *Belgische Nationale Beweging*
Betrokken bij *La Voix des Patriotes*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

UYTTERHOEVEN Jean ° te Heverlee op 30-07-1906
Adjunct Commissaris van Politie en lid van *Luc-Marc* / *Groep Lambert* / *Zéro* / *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *De Vrijheid* (auteur) / *Vrij Volk* / *L'Insoumis*
Inlichtings- en actieagent (adjudant) / weerstander door de sluikpers / politieke gevangene
Gevangen genomen op 12 of 13-04-1942 en terug in vrijheid gesteld op 08-09-1943

Jean Uytterhoeven werd geboren te Heverlee op 30 juli 1906. Hij werkte als adjunct-commissaris van politie en was tijdens de Duitse bezetting actief in verschillende verzetsverbanden. Zijn dossier verbindt hem met Luc-Marc, de groep Lambert, Zéro en het Onafhankelijkheidsfront. Daarnaast wordt hij vermeld als inlichtings- en actieagent met de graad van adjudant, als weerstander door de sluikpers en als politiek gevangene.

Een belangrijk onderdeel van zijn verzetswerk was zijn betrokkenheid bij de clandestiene pers. Uytterhoeven wordt als auteur in verband gebracht met De Vrijheid, naast de sluikbladen Vrij Volk en L'Insoumis. Ondergrondse publicaties waren een vorm van politiek en ideologisch verzet: ze doorbraken de Duitse censuur, verspreidden informatie die de bezetter buiten de publieke ruimte wilde houden en bestreden diens propaganda.

De krant De Vrijheid verscheen in Antwerpen en kende tijdens de bezetting verschillende fasen. Het eerste initiatief ontstond in 1940 in liberale en oud-strijderskringen rond John Van Geffen. Nadat die eerste uitgave was stilgelegd, werd de publicatie vanaf eind 1940 op initiatief van Carlo Buysaert hervat. De tweede De Vrijheid richtte zich in het bijzonder op

vrijzinnige Vlamingen en steunde op een netwerk van medewerkers uit onder meer de Antwerpse advocatuur en het stadsbestuur. De oplage groeide van enkele honderden exemplaren tot ongeveer vijfhonderd per nummer.

De Duitse politiediensten kwamen de groep achter De Vrijheid in juli 1942 op het spoor. Na de arrestatie van Buysaert probeerden andere medewerkers de publicatie voort te zetten, maar ook leden van die groep werden opgepakt. In september 1942 werd de krant definitief stopgezet. De repressie had zware gevolgen: verschillende betrokkenen kwamen om in Duitse concentratiekampen. Deze geschiedenis toont het gevaar van clandestiene persarbeid.

Uytterhoeven werd op 12 of 13 april 1942 door de Duitse autoriteiten gearresteerd. De Sicherheitspolizei-SD en de Geheime Feldpolizei waren beide actief in de vervolging van verzetsnetwerken, maar zonder een individuele bron kan de arrestatie niet aan een van beide diensten worden toegeschreven.

Op 8 september 1943 werd Uytterhoeven opnieuw in vrijheid gesteld. Daarmee overleefde hij zijn gevangenschap en bleef hij in bezet België.

Jean Uytterhoeven wordt zo herinnerd als een politiefunctionaris die zich tijdens de bezetting aansloot bij inlichtings- en verzetsnetwerken en betrokken was bij de clandestiene pers. Zijn arrestatie in april 1942 en zijn vrijlating in september 1943 vormen de duidelijkste gedocumenteerde momenten van zijn persoonlijke oorlogservaring.

BELGISCH VERZET - 1940-1945
VRIJHEID - LIBERTÉ - ONS RECHT

VAILLANT Charles ° te Saint-Hubert op 19-08-1903
Onderofficier bij de Rijkswacht en lid van *Bayard* / *Socrate* / *Zéro*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht eerste klasse)

VALCKE François (Frans) ° te Antwerpen op 11-06-1914
Adjunct Commisaris van Politie en lid van *Bayard* / *Ontsnapping (individueel)*
Inlichtings- en actieagent (luitenant)

VAN ACKER Alexander ° te Gent op 03-02-1894
Agent van Politie en lid van *Luc-Marc* / *Belgische Militaire Weerstandsorganisatie* / *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *Vrij*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse) / weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

VAN ACKER Emile ° te Roux op 04-09-1914
Agent van Politie en lid van *Luc-Marc* / *Belgische Militaire Weerstandsorganisatie* / *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *Vrij*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse) / weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

VAN AELST Constant ° te Herentals op 01-05-1922
Rijkswachter en lid van *Groep G* / *Rivert*
inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

VAN AUSLOOS Laurent ° te Elsene op 08-06-1895
Commissaris van Politie en lid van *Beaver-Baton* / *Belgische Nationale Beweging*
Inlichtings- en actieagent (luitenant) / weerstander door de sluikpers / politieke gevangene
Gevangen genomen op 15-02-1942, opgesloten in Brandenburg-Gördenen overleden te Goerden op 04-07-1945

Laurent Van Ausloos werd geboren te Elsene op 8 juni 1895. Hij was commissaris van politie in Elsene en raakte tijdens de Duitse bezetting betrokken bij het verzet. Zijn verzetsdossier vermeldt zijn aansluiting bij Beaver-Baton en de Belgische Nationale Beweging. Hij werd erkend als inlichtings- en actieagent met de graad van luitenant, als weerstander door de sluikpers en als politiek gevangene.

Van Ausloos gebruikte zijn positie bij de politie in het clandestiene verzet. Volgens de historische documentatie rond zijn arrestatie hielp hij mee aan activiteiten die verband hielden met het bezorgen van valse identiteitskaarten via de Brusselse politie. Zulke documenten waren van groot belang voor ondergedoken verzetsmensen, vervolgden en geallieerde militairen die aan de Duitse opsporingsdiensten probeerden te ontkomen. Ook zijn betrokkenheid bij de sluikpers maakte deel uit van zijn verzetswerk.

5718

Amt
für die Erfassung der Kriegsopfer
Schg.

Bln.-Charlottenburg
Hardenbergstraße 10 1. September 1948.

Copy

AL/4/1184

An das
Commissariat Belge au Rapatriement,
Berlin-Wilmersdorf.
Wittelsbacherstr.18, II.

Aus den hier vorliegenden Unterlagen sind über den Verbleib des ~~belgischen~~ Staatsangehörigen die aufgeführten Angaben bekannt:

1. Familienname: van A u s l o o s , 2. Vorname: Laurent
3. Geburtstag u.- ort:
4. Letzter Wohnort: Brüssel
5. Todestag u.- stunde:
6. Todesort: (beerdigt auf dem Alt-
7. Beruf: Polizeipräsident städtischen Friedhof in
8. Religion: Brandenburg)
9. Familienstand: ledig: verheiratet mit:
10. Angehörige: wohnhaft in:

Es wird gebeten, durch Nachforschungen bei den Heimatbehörden (Zentralauskunftstellen, Bürgermeisteramt, Standesamt usw.) feststellen zu lassen,

a) ob der Tod mit Sicherheit anzunehmen ist und ob die Ausstellung der Sterbeurkunde noch verlangt wird,

b.w.

b) ob der Verbleib noch nicht aufgeklärt ist und hierüber eine Vermißtenfallbescheinigung ausgestellt werden soll.

Ich bitte, falsch geschriebene Namen zu berichtigen und fehlende Personalangaben nachzutragen.

Um baldige Rückgabe wird gebeten.

Das bei den anderen Stellen gesammelte Material soll nach Verständigung in ähnlicher Form ausgewertet werden.

Amt für die Erfassung der Kriegsopfer Siegel

)Otto H.Krause.)

(Für die Rücksendung bestimmt.)

Urschriftlich
dem Amt für die Erfassung der Kriegsopfer,
Berlin-Charlottenburg 2.
Hardenbergstraße 10
nach Vervollständigung zurückgesandt.

1.) Hiermit wird bescheinigt, daß der Tod des umstehend Genannten mit Sicherheit anzunehmen ist; die Ausstellung der Sterbeurkunde wird gewünscht.
2.) Der Verbleib des Vermißten ist noch nicht aufgeklärt, die Ausstellung der Vermißtenfallbescheinigung wird beantragt.

Nicht Zutreffendes streichen. Siegel:

Unterschrift.

LIBRARY CATALOGUE
30 NOV 1948
CARDED ON 18.3.49

A Amt für die Erfassung der Kriegsopfer A

lation: Belgien Erkennungsmarke

amilienname: van Ausloos Belg. 4

Vorname: Laurent

eboren am: 8.6.95 in Brüssel Kreis:

ienstgrad: Truppenteil:

eruf: Polizeipräsident Religion:

etzter Wohnort: Brüssel

etzter Wohnsitz:

amilienstand:

hefrau:

Minderjährige Kinder:

Eltern:

Sonstige Angehörige:

Entnommen aus Liste: einer beim Kontrollrat vorliegenden Liste. Nr.

---

mißt am: bei:

eszeitpunkt: 1.7.45

esort (mit Lage:) Zuchthaus Brandenburg

esursache:

rkundung beim Standesamt: unter Nr.: Jahr:

eserklärung beim Amtsgericht: Aktz.

blage:

Brandenburg / Havel

dhof: ~~Städtischer Friedhof~~

ße:

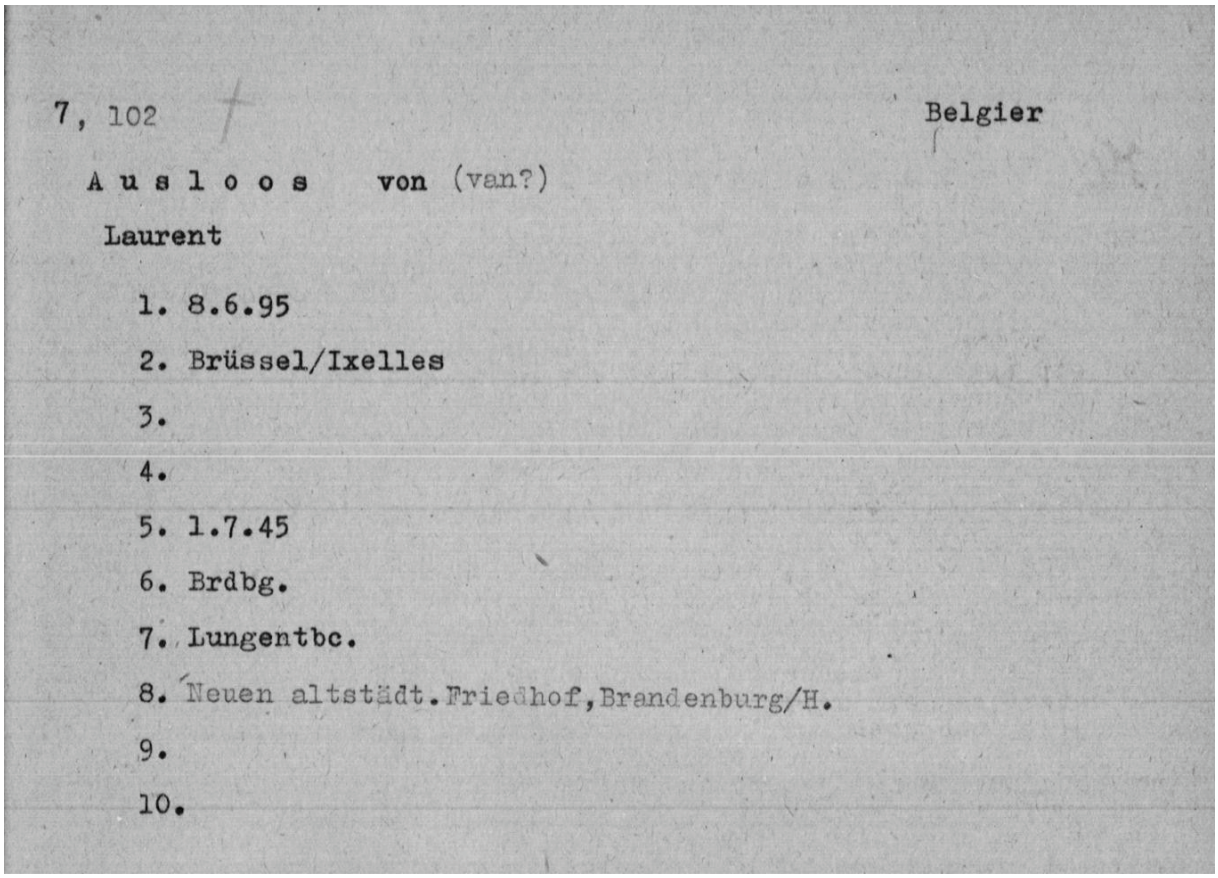
l: (Abtlg): Reihe: Nr.

erkungen: Ab 11.5.1947 zum Denkmal „Opfer des Faschismus" überführt und Tote beigesetzt.

Fr. 28/6.47.

Von überführt nach Belgien 20.11.47

Urkunde i/Belgien 12/16/11.47

7, 102 Belgier

A u s l o o s von (van?)

Laurent

1. 8.6.95
2. Brüssel/Ixelles
3.
4.
5. 1.7.45
6. Brdbg.
7. Lungentbc.
8. Neuen altstädt. Friedhof, Brandenburg/H.
9.
10.

Documenten Arolsen Archives – Laurent Van Ausloos

Zijn naam is verbonden met Beaver, het inlichtingennetwerk dat later bekendstond als Beaver-Baton. Het netwerk verzamelde informatie voor de geallieerden en steunde op contacten binnen de Belgische samenleving en overheidsdiensten. Van Ausloos' politiefunctie bood mogelijkheden om informatie te verzamelen en mensen te helpen, maar bracht hem tegelijk in een kwetsbare positie zodra de Duitse veiligheidsdiensten het netwerk op het spoor kwamen.

Op 14 februari 1942 drong de Geheime Feldpolizei binnen in een schuiladres van het netwerk Beaver aan de Lacstraat 19 in Elsene. De operatie, die bekendstaat als Kapelle am See, volgde op een verklikking. De volgende dag, 15 februari 1942, werd Van Ausloos in zijn dienstwoning aan de Waterloosesteenweg aangehouden. Zijn zoon Michel werd enkele dagen later eveneens gearresteerd. De historische publicatie van de gemeente Elsene verbindt de arrestaties uitdrukkelijk met de Duitse actie tegen Beaver.

Na zijn arrestatie werd Van Ausloos opgesloten in de gevangenis van Sint-Gillis te Brussel. Vervolgens werd hij naar Duitsland gedeporteerd. De Arolsen gegevens vermelden Siegburg als tussenliggende gevangenis en daarna het tuchthuis Brandenburg-Görden, nabij Berlijn. Brandenburg-Görden was een Duitse strafgevangenis waar tijdens het naziregime ook talrijke verzetsleden werden geëxecuteerd. Van Ausloos overleefde de oorlog echter niet.

Het Rode Leger bereikte Brandenburg-Görden op 27 april 1945. Van Ausloos overleed volgens de opgegeven gegevens op 4 juli 1945 te Görden, na de bevrijding van de gevangenis. De historische publicatie van Elsene vermeldt dat hij in Duitse gevangenschap overleed, begin juli

1945. Een inventaris van het Rijksarchief verwijst daarnaast naar een afzonderlijk rapport “Sur le décès du Commissaire de Police Laurent Van Ausloos”. Die archiefverwijzing bevestigt dat zijn overlijden afzonderlijk werd onderzocht of gedocumenteerd, maar de inventarisbeschrijving alleen geeft geen details over de medische oorzaak of de omstandigheden.

Laurent Van Ausloos was 50 jaar oud toen hij stierf. Zijn levensloop verbindt het politiewerk in Elsene met het clandestiene inlichtingenwerk, de hulp bij identiteitsdocumenten en de sluikpers. Zijn arrestatie maakte deel uit van de Duitse ontmanteling van het netwerk Beaver in februari 1942. Hoewel hij de bevrijding van Brandenburg-Görden nog meemaakte, overleed hij enkele weken later aan de gevolgen van zijn gevangenschap.

VAN AUSLOOS Michel ° te Elsene op 13-02-1916

Agent van Politie en lid van *Beaver-Baton* / *ABC* / *Belgische Nationale Beweging*
Betrokken bij *La Légion Noire* (drukker) / *Judex* (drukker) / *Le Belge* (drukker)
Inlichtings- en actieagent (adjudant) / weerstander door de sluikpers / politieke gevangene / gewapende weerstander
Gevangen genomen op 19 of 20-02-1942, opgesloten in Konzentrationslager Buchenwald en terug in vrijheid gesteld op 29-04-1945

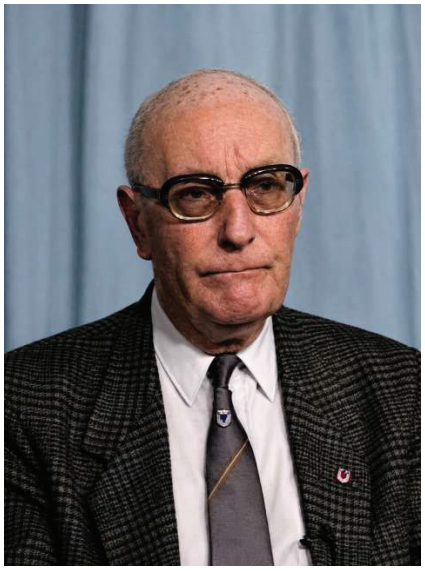
Michel Van Ausloos werd geboren te Elsene op 13 februari 1916. Op 8 juli 1939 trad hij in dienst bij de politie van Elsene. Tijdens de Achtti daagse Veldtocht van mei 1940 vervoegde hij zijn regiment en werd hij in Noord-Frankrijk krijgsgevangen gemaakt. Nadat de Duitse bezetter de politiemensen had vrijgelaten, kon hij zijn politiewerk hervatten. Tijdens de bezetting sloot hij zich aan bij het verzet en werd hij actief in de inlichtingen- en actiediensten Beaver-Baton, ABC en de Belgische Nationale Beweging. Hij kreeg later de erkenningen van inlichtings- en actieagent, adjudant, weerstander door de sluikpers, politiek gevangene en gewapend weerstander.

Van Ausloos was ook betrokken bij de clandestiene pers. In zijn verzetsgegevens wordt hij als drukker genoemd voor La Légion noire, Judex en Le Belge. Deze ondergrondse bladen maakten deel uit van het politieke en ideologische verzet tegen de Duitse bezetter. Ze verspreidden informatie buiten de door de bezetter gecontroleerde pers en bestreden diens propaganda.

La Légion noire was een Franstalige clandestiene krant die in Brussel werd uitgegeven door het Zwarte Legioen. Ze verscheen vanaf januari 1941 en bleef bestaan tot augustus 1944; de catalogus van The Belgian War Press registreert 32 nummers. Bij de verantwoordelijken worden onder anderen Auguste en Jean-Baptiste Leblicq, Raoul Rothe, Alexis Patiny en Christophe Balis genoemd. Judex, eveneens een Brusselse Franstalige sluikk krant, verscheen van mei 1941 tot september 1942. Le Belge verscheen vanaf augustus 1940 en stopte in januari 1942. De vermelding van Van Ausloos als drukker van deze bladen wijst op zijn praktische betrokkenheid bij de clandestiene verspreiding van informatie; de precieze taken die hij voor elk blad uitvoerde, zijn in de hier geraadpleegde biografische bronnen niet afzonderlijk beschreven.

Op 20 februari 1942 werd Michel Van Ausloos gearresteerd wegens zijn verzetsactiviteiten. De arrestatie volgde kort op die van zijn vader, Laurent Van Ausloos, commissaris van politie te Elsene, die op 15 februari was opgepakt na de Duitse inval in een schuiladres van het netwerk Beaver. De gemeente Elsene vermeldt dat ook Michel enkele dagen na zijn vader werd gearresteerd. De KZ-Gedenkstätte Neuengamme preciseert de datum als 20 februari 1942 en meldt dat de procedure tegen hem in mei 1942 werd stopgezet, maar dat hij desondanks gevangen bleef.

Na zijn arrestatie verbleef Van Ausloos in Belgische gevangenissen. Hij zou ongeveer vijf maanden vast hebben gezeten in de gevangenis van Sint-Gillis en vervolgens vier maanden in de Centrale Gevangenis van Leuven. In november 1942 werd hij naar Duitsland gedeporteerd. De biografie van de KZ-Gedenkstätte Neuengamme vermeldt dat hij op 21 november 1942 via Aken en Bremen werd overgebracht.

Michel Van Ausloos

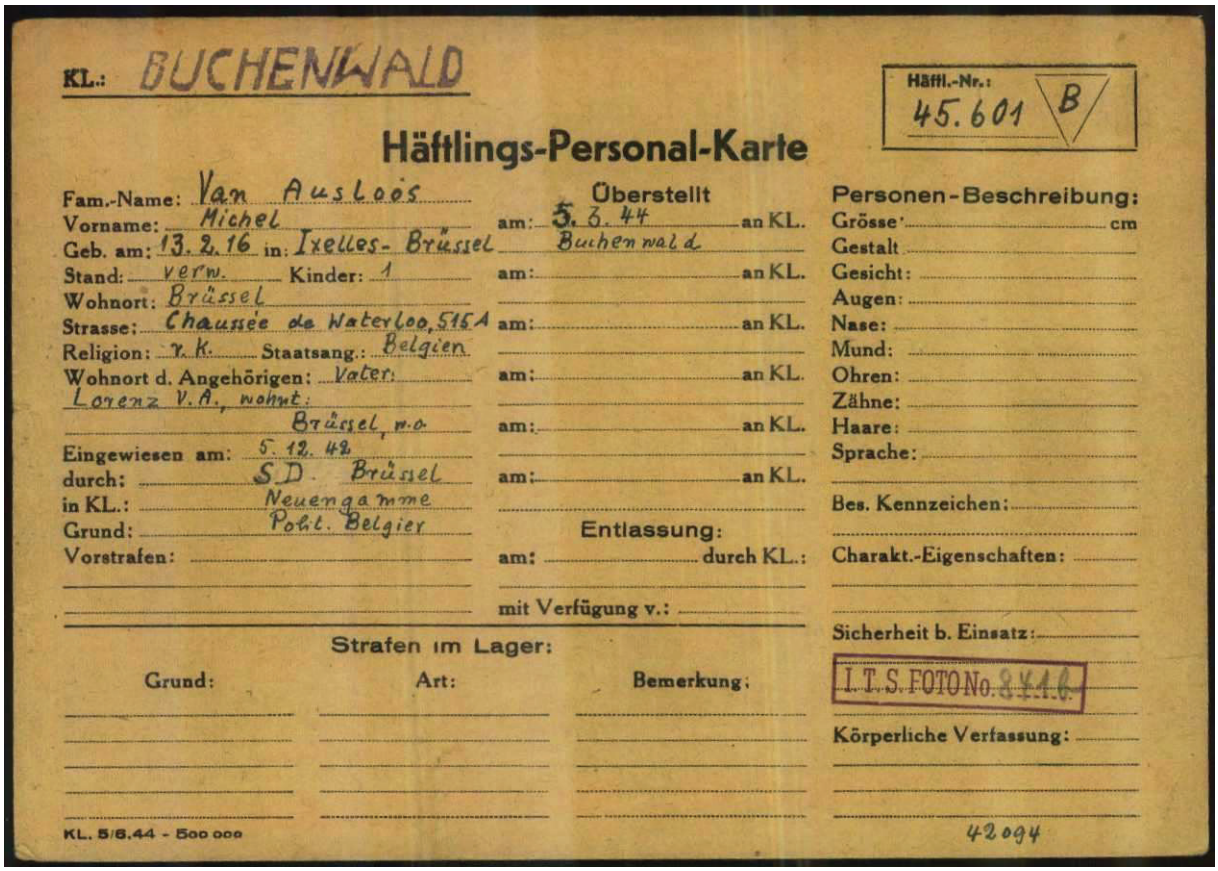
Op 5 december 1942 kwam Van Ausloos aan in het concentratiekamp Neuengamme, nabij Hamburg. Hij bleef er tot 5 maart 1944. Gevangenen werden vanuit Neuengamme ingezet in buitenkampen en bij dwangarbeid voor de Duitse oorlogsindustrie. Van Ausloos meldde zich in juli 1943 vrijwillig aan voor opruimingswerkzaamheden na geallieerde bombardementen. In maart 1944 werd hij overgebracht naar een SS-bouwbrigade van het concentratiekamp Buchenwald, die naar Keulen werd verplaatst. De vermelding van Buchenwald in zijn kampgeschiedenis is dus relevant, maar hij verbleef niet gedurende zijn hele deportatie in het hoofdkamp Buchenwald.

In de laatste oorlogsmaanden volgde opnieuw een gedwongen verplaatsing. Op 8 april 1945 werd Van Ausloos naar het concentratiekamp Dachau geëvacueerd. De gevangenen werden tijdens deze fase van de oorlog onder steeds chaotischer omstandigheden verplaatst, terwijl de geallieerde legers Duitsland vanuit verschillende richtingen binnentrokken. Van Ausloos overleefde deze laatste transporten en werd op 29 april 1945 in Dachau door Amerikaanse troepen bevrijd. De KZ-Gedenkstätte Neuengamme en de gemeente Elsene geven beide deze datum.

Na zijn terugkeer naar België hervatte Van Ausloos zijn loopbaan bij de politie van Elsene. Hij bleef zich ook inzetten voor voormalige politieke gevangenen. Hij was achtereenvolgens secretaris, vicevoorzitter en erevoorzitter van de Vriendenkring van de Politieke Gevangenen van Neuengamme. Daarnaast was hij actief binnen de vriendenkringen van Buchenwald en Dachau en zetelde hij in de Nationale Raad en de raad van bestuur van de Nationale Confederatie van Politieke Gevangenen en Rechthebbenden.

Van Ausloos legde zijn oorlogservaringen zelf vast in het manuscript Souvenirs: septembre 1938, juin 1945, dat hij in 1991 voltooide. Het werk telt 216 pagina's en behandelt onder meer de bezetting en het verzet, zijn arrestaties en gevangenisverblijven, Neuengamme, de buitenkampen van Buchenwald, het transport naar Dachau en zijn bevrijding. Het manuscript wordt beschreven in de catalogus van de Bibliothèque George Orwell van Les Territoires de la Mémoire. Een heruitgegeven versie van zijn oorlogsverhaal verscheen ook in het tijdschrift van de Vriendenkring Neuengamme.

Michel Van Ausloos overleed in 2006. Zijn getuigenis vormt een persoonlijke bron voor de vervolging van Belgische verzetsmensen, de opeenvolgende gevangenissen en kampen en de gedwongen arbeid waaraan hij werd onderworpen. Zijn levensloop verbindt het politiewerk in Elsene met de clandestiene inlichtingen- en persnetwerken, de deportatie naar verschillende concentratiekampen en zijn latere inzet voor de herinnering aan de politieke gevangenen.

KL.: BUCHENWALD

Häftl.-Nr.: 45.601 B

Häftlings-Personal-Karte

Fam.-Name: Van Ausloos
Vorname: Michel
Geb. am: 13.2.16 in: Ixelles- Brüssel
Stand: verh. Kinder: 1
Wohnort: Brüssel
Strasse: Chaussée de Waterloo, 515 A
Religion: r. K. Staatsang.: Belgien
Wohnort d. Angehörigen: Vater: Lorenz V.A., wohnt: Brüssel, m.o.
Eingewiesen am: 5. 12. 42
durch: S.D. Brüssel
in KL.: Neuengamme
Grund: Polit. Belgier
Vorstrafen:

Überstellt
am: 5. 3. 44 an KL. Buchenwald
am: an KL.
am: an KL.
am: an KL.
am: an KL.
am: an KL.

Entlassung:
am: durch KL.:
mit Verfügung v.:

Strafen im Lager:

Grund:	Art:	Bemerkung:

Personen-Beschreibung:
Grösse: cm
Gestalt
Gesicht:
Augen:
Nase:
Mund:
Ohren:
Zähne:
Haare:
Sprache:
Bes. Kennzeichen:
Charakt.-Eigenschaften:
Sicherheit b. Einsatz:
I.T.S. FOTO No. 8416
Körperliche Verfassung:

KL. 5/6.44 - 500 000

42094

KL.: Hag. Neuengamme

45.601

Häftl.-Nr.: ~~12309~~ Bel/9.

Häftlings-Personal-Karte

Fam.-Name: Van Ausloos
Vorname: Michel
Geb. am: 13.2.16 in Ixelles
Stand: verw. Kinder: 1
Wohnort:
Strasse:
Religion: kath. Staatsang: Belg.
Wohnort d. Angehörigen:

Eingewiesen am: 5/12. 42
durch: S.D. Brüssel
in KL.: Ng.
Grund: Spionageverdächtig Polit. Belg.
Vorstrafen: keine

Überstellt
am: 5/3.44 an KL. Dachau
am: an KL.
am: an KL.
am: an KL.
am: an KL.
am: an KL.

Entlassung:
am: durch KL.:
mit Verfügung v.:

Strafen im Lager:

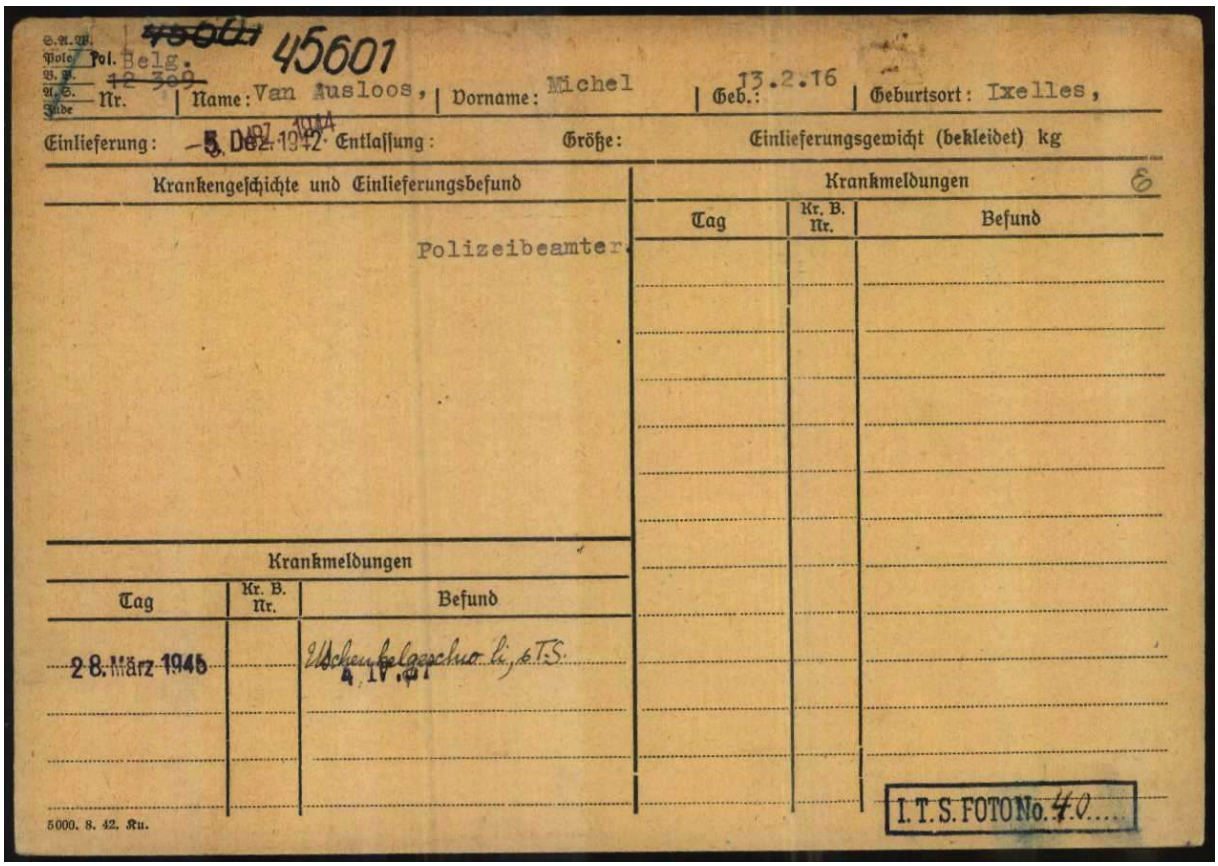
Grund:	Art:	Bemerkung:

Personen-Beschreibung:
Grösse: cm
Gestalt:
Gesicht:
Augen:
Nase:
Mund:
Ohren:
Zähne:
Haare:
Sprache:
Bes. Kennzeichen:
Charak.-Eigenschaften:
Sicherheit b. Einsatz:

I.T.S. FOTO No. 849

Körperliche Verfassung:

Gefleckt Typhus

S.A.P. ~~45601~~ 45601
Pol. Pol. Belg.
B. K. ~~12 309~~
A. S. Nr. | Name: Van Ausloos, | Vorname: Michel | Geb.: 13.2.16 | Geburtsort: Ixelles,
Lager

Einlieferung: ~~5. Dez. 1942~~ 8. Dez. 1944 Entlassung: Größe: Einlieferungsgewicht (bekleidet) kg

Krankengeschichte und Einlieferungsbefund

Polizeibeamter.

Krankmeldungen

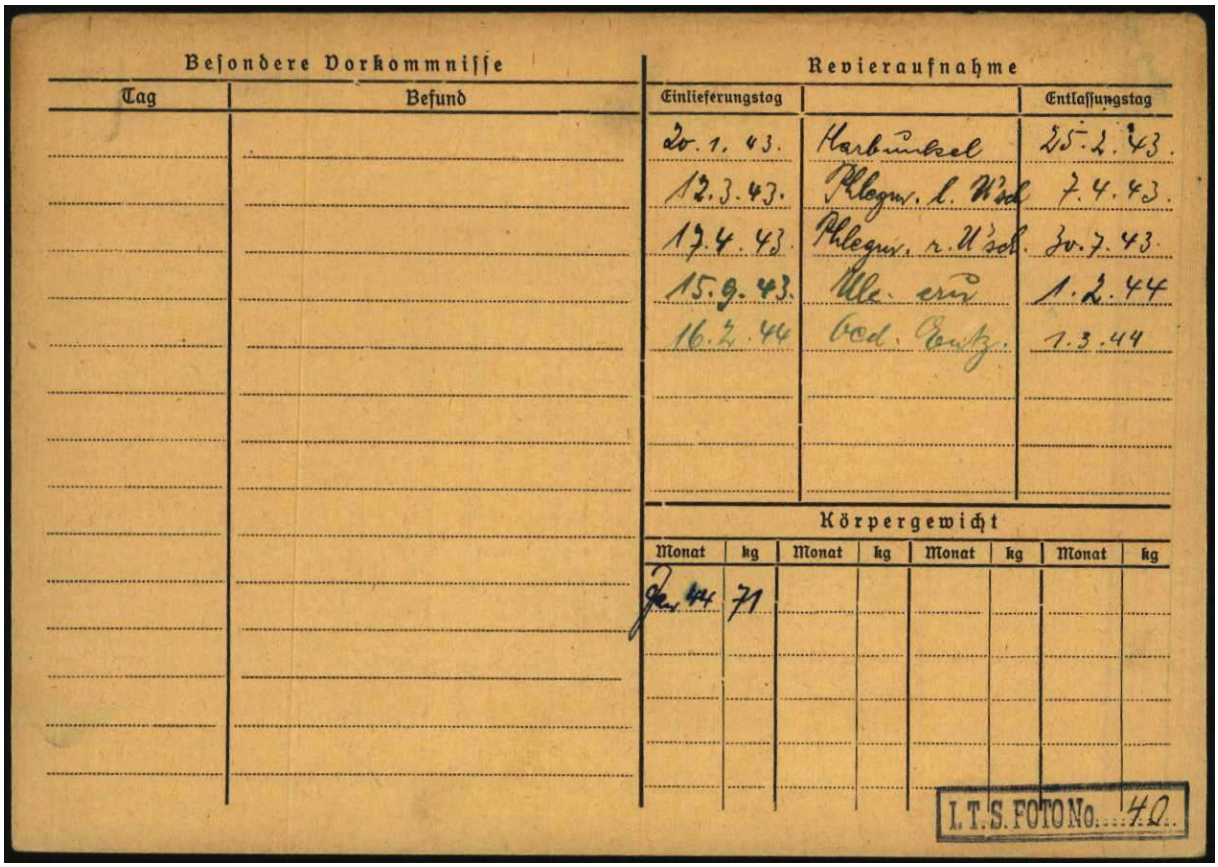
Tag	Kr. B. Nr.	Befund
~~28. März 1945~~		Ilschenfolgeschwulst l. n. T.S. 4.IV.45

Krankmeldungen 8

Tag	Kr. B. Nr.	Befund

I.T.S. FOTO No. 40

5000. 8. 42. Ru.

Besondere Vorkommnisse

Tag	Befund

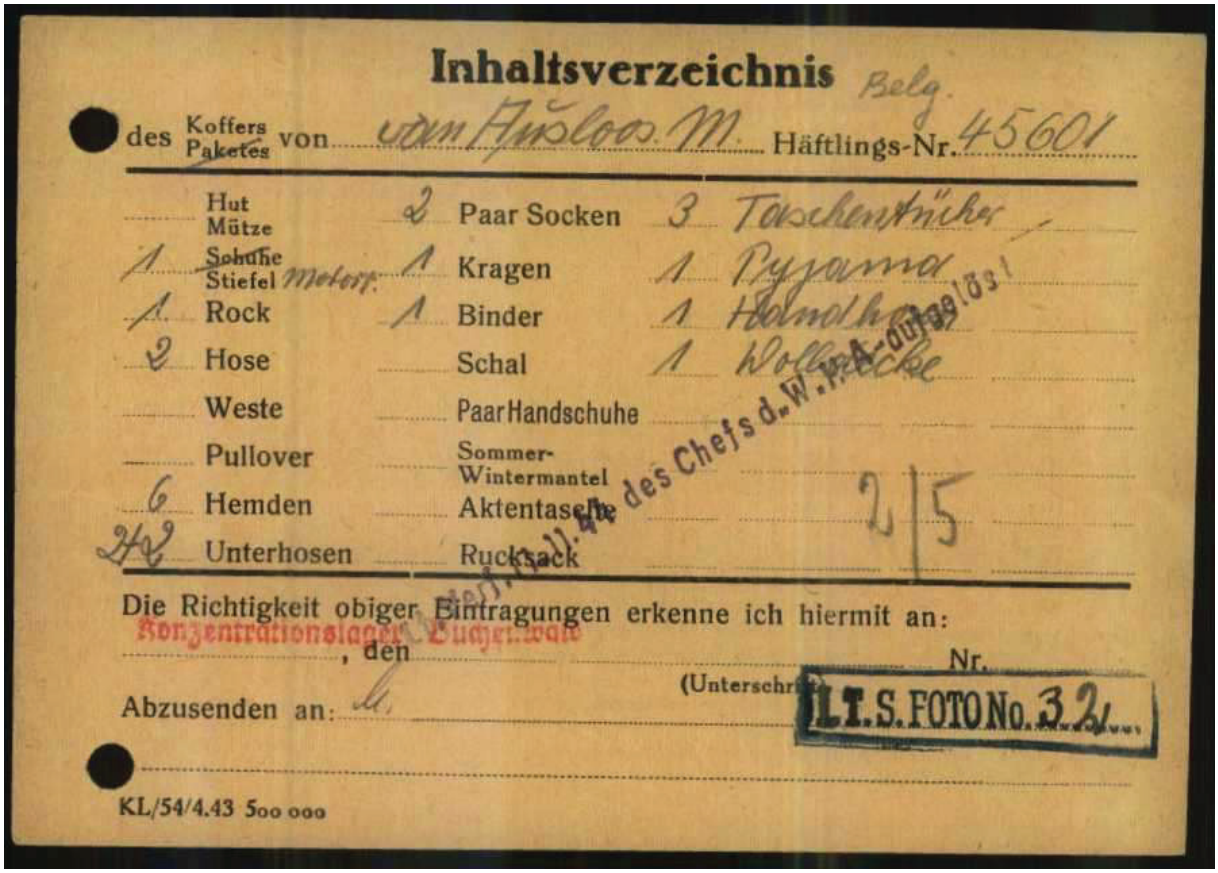
Revieraufnahme

Einlieferungstag		Entlassungstag
20. 1. 43.	Harburkeel	25. 2. 43.
12. 3. 43.	Rlagw. l. Wsl.	7. 4. 43.
17. 4. 43.	Rlagw. r. Wsl.	20. 7. 43.
15. 9. 43.	Ulc. cru	1. 2. 44
16. 2. 44	Vod. Bautz.	1. 3. 44

Körpergewicht

Monat	kg	Monat	kg	Monat	kg	Monat	kg
Jan. 44	71						

I.T.S. FOTO No. 40

Inhaltsverzeichnis Belg.

des Koffers / Paketes von Van Ausloos M. Häftlings-Nr. 45601

	Hut / Mütze	2	Paar Socken	3	Taschentücher
1	Schuhe / Stiefel Motorr.	1	Kragen	1	Pyjama
1	Rock	1	Binder	1	Halsbinde
2	Hose		Schal	1	Wolldecke
	Weste		Paar Handschuhe		
	Pullover		Sommer- / Wintermantel		
6	Hemden		Aktentasche		
2	Unterhosen		Rucksack		

Auf Anordnung des Chefs d. W.-Pol.-Abteilung

2 | 5

Die Richtigkeit obiger Eintragungen erkenne ich hiermit an:

Konzentrationslager Buchenwald, den

(Unterschrift) Nr.

Abzusenden an:

I.T.S. FOTO No. 32

KL/54/4.43 500 000

Documenten Arolsen Archives – Michel Van Ausloos (45601)

- X -

Ils devaient faire une longue étape dans la neige frayant un chemin pour les S.S. A Eisenstein, les S.S. en fusillèrent un grand nombre.

F°.- Vers DACHAU

convoi de 5.000 P.P. partis en train le 8 avril dans l'après-midi.
Arrivé à Dachau le 27 avril après des tours et des détours.
Passé par Leipzig, Pilsen, Elsenstein, Passau.
Voici le récit que fait de cette évacuation Monsieur Michel Van Ausloos :

Durant le trajet du camp de concentration de BUCHENWALD à la gare de Weimar, j'ai vu des S.S. abattre d'un coup de révolver dans la tête tous les prisonniers quels qu'ils soient, que leur faiblesse empêchait d'avancer.

Déjà, en sortant du camp, sur la route conduisant à Weimar, j'ai vu des cadavres, la tête éclatée, qui faisaient partie du convoi précédent, composé des Juifs du camp de concentration de BUCHENWALD, en majorité des Hongrois, ainsi que d'hommes qui avaient été évacués de DORA. Comme ils n'avaient pu se traîner jusqu'à la gare de Weimar, les S.S. les avaient abattus sans aucune pitié.

En gare de Weimar, un train attendait, composé en partie de wagons couverts et découverts. Il comprenait environ 60 wagons.-

Je fus parqué dans un wagon couvert avec des camarades de différentes nationalités, Français, Polonais, Russes, Tchèques, Italiens, j'étais seul Belge dans ce wagon.

Nous étions 80, en tenant compte du fait que la partie comprise entre les deux portes à glissières devaient rester libres pour permettre à deux S.S. de Whermacht d'y monter la garde, cela équivalait à 110 hommes par wagon.

Dans la soirée, le train se mit en route pour une destination inconnue. Au milieu de la nuit, nous arrivâmes à Leipzig, où le train se mit sur une voie de garage, nous ne repartîmes que le lendemain.

Le voyage se continua ainsi durant des jours. Je ne puis préciser exactement par quelles gares nous sommes passés, étant donné que nous étions dans des wagons fermés et que d'autre part, à la moindre alerte aérienne, le train s'arrêtait et les S.S. après avoir fermé les wagons, se sauvaient dans la campagne environnante.

-XIII-

SOURCE :

Cette étude sur Buchenwald est basée sur les témoignages de :

Mrs Joffe Kasriel
Feferkichen Moszeek
Goldberg Chaim
Sierakowiak Moise

Pour lévacuation d'Auschwitz à Buchenwald

Mrs Szpajer Albert
Herschensohn Abraham
Schmitz Rudolf
Krygier Simon
Finder Rudy
Kornblum Isaac
Lipszyc Fiszel
Koc Josef

Pour l'évacuation de Monowitz à Buchenwald

Mrs Dupont Maurice
Colpaert Georges
Delcominette Albert
Motten Jean

Pour le convoi de Laband à Buchenwald

Mr Tenenbaum Mozek

Kittlitz Treben Buchenwald

Mr Ceissens Paul

Convoi de Buchenwald à Theresienstadt.

Mr C.Melotte
Mr Onfray (La chaîne janvier février 46)
Ministère des PDR français
Mr Dubraux
Mr Auvens

Convoi Buchenwald - Flossenburg

Mr Horemans Frans

Buchenwald Wittenberg

Mr Michel Van Ausloos

Buchenwald Dachau

Mr Gotteszman

Buchenwald Mauthausen

Tr: 6386 -

JUIN 91 NVL.

2

TRANSFERT du 8.4.44 de BUCHENWALD à DACHAU

Source Monsieur Michel VAN AUSLOOS.

VERS DACHAU.

Convoi de 5.000 P.B.partis en train le 8 avril dans l'après-midi
Arrivé à Dachau le 27 avril après des tours et des détours.
Passa par LEIPZIG, PILSEN, ELSENSTEIN, PASSAU .
Voici le récit que fait de cette évacuation Monsieur Michel VAN AUSLOOS. :

Durant le trajet du camp de concentration de Buchenwald à la gare de Weimar, j'ai vu des SS abattre d'un coup de revolver dans la tête tous les prisonniers quels qu'ils soient que leur faiblesse empêchait d'avancer.

Déjà en sortant du camp, sur la route conduisant à WEIMAR, j'ai vu des cadavres, la tête éclatée, qui faisant partie du convoi précédent, composé des juifs du camp de concentration de Buchenwald, en majorité des Hongrois, ainsi que d'hommes qui avaient été évacués de Dora. Comme ils n'avaient pu se traîner jusqu'à la gare de Weimar les S.S. les avaient abattus sans aucune pitié.

En gare de Weimar, un train attendait, composé en partie de wagons couverts et découverts. Il comprenait environ 60 wagons.

Je fus parqué dans un wagon couvert, avec des camarades de différentes nationalités, Français, Polonais, Russes, Tchèques Italiens, j'étais seul Belge dans ce wagon.

Nous étions 80, en tenant compte du fait que la partie comprise entre les deux portes à glissières devaient rester libre pour permettre à deux SS de la Whermacht d'y monter la garde cela équivalait à 110 hommes par wagon.

Dans la soirée le train se mit en route pour une destination inconnue. Au milieu de la nuit, nous arrivâmes à LEIPZIG, où le train se mit sur une voie de garage, nous ne repartîmes que le lendemain.

Le voyage se continua durant des jours. Je ne puis préciser exactement par quelles gares nous sommes passés, étant donné que nous étions dans des wagons fermés et que d'autre part à la moindre alèrte aérienne, le train s'arrêtait et les S.S. après avoir fermés les wagons, se sauvaient dans la campagne environnante.

These 15.000 men,most of them from German C.C. had been evacuated by train,100 persons in each wagon.During the journey approximately 70 people died in each wagon.The survivors were completely exhausted and were infested by lice,and were a very real danger to the population of Theresienstadt.

Quarantine was impossible through lack of space;there was a shortage of medecine and no means of vaccination;food was scarce and there was even a water shortage.The resulting epidemics brought 2,200 cases of typhiod and the death rate rose to 15%.Only 400 of the Jews still in Theresienstadt were fit to work.

After the libertaion,the Soviets gave tremendous assistance to the population of Theresienstadt.They sent 100 nurses and 20 doctors,many cases of medicine and 100 trucks of food.

The epidemics stopped after four weeks.

At the time of the liberation,the ghetto contained 7000 inhabitants,2000 of them being stateless.The last of the Belgian internees left Theresienstadt on June 25th.

2. THE FORTRESS.

The prison was destined in the first place to house Czech political prisoners.The first Belgians arrived in November 1944. The Fortress was managed by the C.P.,the Commandos by the SS.

Living conditions were very bad.The cells were over-crowded,14 to 15 persons living in a room of 1.50 m(sometimes 47 political prisoners occupied the same space).

Food was scarce.The Jews received only two meals per week, consisting of 300 gr.of bread or salt soup.

DEATH MARCH: BUCHENWALD - FLOSSENBÜRG.

DEPARTURES FROM BUCHENWALD TO DACHAU IN APRIL 1945.

A convoy composed of 5000 political prisoners left by train on April 8th in the afternoon.Arrived in Dachau on April 27th.This convoy made many detours and passed through Leipzig, Pilsen,Eisenstein and Passau.

This is the story related by Michel Van Amstoos:-

"During the trips from the CC Buchenwald to the Weimar-station I saw the SS shoot all the prisoners who were so exhausted that they could not go any further.

After leaving the camp,on the road leading to Weimar I saw the bodies of people who had left in the preceding convoy.This convoy had been composed of Jews,mostly Hungarians,originating from CC Buchenwald,and men from Dora.As they were not able to walk to the Weimar station they had been shot by the SS.

In the station a train was waiting.It was made up of about 60 wagons,some covered and some uncovered.

I was placed in a covered wagon with comrades of various nationalities French,Russian,Polish,Czech and Italian.There were 65 of us in the wagon and the space in between the sliding doors had to be free to enable the SS to guard the entry.This made a total of 110 persons in the wagon.

Towards the evening,the train left the station,going in an unknown direction.In the middle of the night we reached Leipsig where the train halted.We left the next day.

The trip lasted many days,I cannot tell exactly which stations we passed through as we were in closed wagons.However,one day,

-XIII-

SOURCE :

Cette étude sur Buchenwald est basée sur les témoignages de :

Mrs Joffe Kasriel
Feferkichen Moszeek
Goldberg Chaim
Sierakowiak Moise

Pour lévacuation d'Auschwitz à Buchenwald

Mrs Szpajer Albert
Herschensohn Abraham
Schmitz Rudolf
Krygier Simon
Finder Rudy
Kornblum Isaac
Lipszyc Fiszel
Koc Josef

Pour l'évacuation de Monowitz à Buchenwald

Mrs Dupont Maurice
Colpaert Georges
Delcominette Albert
Motten Jean

Pour le convoi de Laband à Buchenwald

Mr Tenenbaum Mozek

Kittlitz Treben Buchenwald

Mr Ceissens Paul

Convoi de Buchenwald à Theresienstadt.

Mr C.Melotte
Mr Onfray (La chaîne janvier février 46)
Ministère des PDR français
Mr Dubraux
Mr Auvens

Convoi Buchenwald - Flossenburg

Mr Horemans Frans

Buchenwald Wittenberg

Mr Michel Van Ausloos

Buchenwald Dachau

Mr Gotteszman

Buchenwald Mauthausen

VAN BAERLEM Pieter ° te Sint-Lambrechts-Woluwe op 15-04-1907

Agent van Politie en betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *La Voix des Patriotes*

Weerstander door de sluikpers

VAN BENEDEN Gommaire ° te Brussel op 27-01-1911

Adjunct Commissaris van Politie en lid van *Tournay* / *Zéro* / *Castor & Pollux* (verantwoordelijke)

Inlichtings- en actieagent (onderluitenant)

Gommaire Van Beneden werd geboren te Brussel op 27 januari 1911. Voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij werkzaam bij de Brusselse politie en bekleedde hij de functie van adjunct-commissaris. Zijn positie binnen het politieapparaat werd tijdens de bezetting een belangrijke achtergrond voor zijn verzetsactiviteiten. Een studie over de Brusselse inlichtingennetwerken wijst er namelijk op dat een deel van het netwerk Castor & Pollux uit de rangen van de politie voortkwam. Eind 1940 vond een bijeenkomst plaats waarbij onder anderen de adjunct-commissarissen Jean Cuvelier en Gommaire Van Beneden betrokken waren en waarbij werd beslist politieagenten uit verschillende politiedivisies van de Brusselse agglomeratie te rekruteren.

Van Beneden trad binnen het verzet op onder de codenaam Castor. Samen met Jean Van Steeger, die als Pollux bekendstond, vormde hij de leiding van het netwerk dat later de naam Castor & Pollux zou dragen. De benaming Castor & Pollux werd volgens de recente studie pas tegen het einde van 1942 voor deze dienst gebruikt, hoewel de onderliggende organisatie al sinds de zomer van 1940 bestond.

Het netwerk was in de eerste jaren in de eerste plaats gericht op inlichtingenwerk. Castor & Pollux gaf informatie door aan het Mouvement National Belge (MNB) en het Mouvement National Royaliste (MNR) en hield zich daarnaast bezig met hulp aan personen die moesten onderduiken. Het netwerk stond vervolgens in contact met Tournay. Pas in juni 1943 werd Castor & Pollux bij de inlichtingendienst Zéro aangesloten. Daarmee moet de relatie tussen Castor & Pollux en Zéro dus chronologisch worden genuanceerd: de groep bestond al vóór haar formele aansluiting bij Zéro en functioneerde aanvankelijk zelfstandig binnen een ruimer netwerk van Belgische verzets- en inlichtingendiensten.

Binnen Castor & Pollux werden militaire en politieke inlichtingen verzameld. Een onderafdeling in Woluwe, onder leiding van Arsène Baert, verzamelde onder meer informatie over vliegvelden en fabrieken. De beschikbare studie situeert deze activiteiten in een netwerk dat in belangrijke mate uit politiemensen was samengesteld.

In de naoorlogse erkenning van zijn verzetsloopbaan wordt Gommaire Van Beneden aangeduid als inlichtingen- en actieagent met de graad van onderluitenant. Zijn verzetsverbanden worden daarbij verbonden met Tournay, Zéro en Castor & Pollux, waarbij hij binnen Castor & Pollux als verantwoordelijke wordt vermeld.

Ook zijn verdere loopbaan bij de politie is in de archieven traceerbaar. Het Rijksarchief bewaart een dossier op naam van Gommaire Van Beneden (1911) in de reeks van de dossiers

van politiecommissarissen; dit dossier dateert uit 1963. Een Brusselse gemeentelijke publicatie uit datzelfde jaar vermeldt Van Beneden bij de kandidaten die werden voorgedragen voor een betrekking van commissaris.

Van Beneden was een van de leidende figuren van Castor & Pollux, een inlichtingenstructuur die uit Brusselse politiekringen voortkwam, aanvankelijk buiten Zéro opereerde en vanaf juni 1943 met Zéro werd verbonden. Zijn latere loopbaan laat zien dat hij na de oorlog opnieuw in de Belgische politie actief was. In bronnen uit de jaren 1960 wordt hij nog steeds als politiefunctionaris vermeld.

VAN BOECKEL Gustaaf ° te Lier op 03-07-1911

Agent van Politie en lid van *Geheim Leger* / *Nationale Koninklijke Beweging*
Politiek gevangene / gewapende weerstander
Gevangen genomen op 10-05-1943 en opgesloten in de gevangenis van Antwerpen, het Fort van Breendonk en Sint-Gillis en gedeporteerd naar Strafgefangenenlager Börgermoor

Gustaaf Van Boeckel, die binnen zijn familie ook bekendstond als Stafke, werd geboren te Lier op 3 juli 1911. Hij trad in dienst bij de politie en was tijdens de Duitse bezetting als politieagent werkzaam in Lier. Ook na de oorlog bleef hij bij de Lierse politie actief. In 1968 werd hij vermeld als politieopziener en ontving hij de Burgerlijke Medaille van tweede klasse voor 25 jaar dienst; in 1976 werd hij bij zijn pensionering opnieuw in de gemeentelijke administratie vermeld.

Tijdens de bezetting kwam Van Boeckel via zijn chef Theo Proost, zelf actief in het verzet, bij de clandestiene beweging terecht. Hij werd lid van het Geheim Leger en de Nationale Koninklijke Beweging (NKB) en werd na de oorlog erkend als politiek gevangene en gewapend weerstander. Zijn positie bij de politie bood hem daarbij een bijzondere mogelijkheid om mensen te helpen en informatie te verzamelen. Uit een naoorlogse getuigenis blijkt bijvoorbeeld dat hij mensen voor de Gestapo in zijn woning verborgen hield.

De verzetsactiviteiten in Lier kwamen in het voorjaar van 1943 zwaar onder druk te staan. Eugeen Dirckx, een voormalig lid van de NKB en het verzet, was door de Sicherheitsdienst gearresteerd en ging vervolgens met de bezetter samenwerken. Volgens de overgeleverde getuigenis gaf Dirckx daarbij informatie over verschillende Lierse verzetsmensen door, onder wie Jules Draeyers en Gustaaf Van Boeckel. Hij vertelde de Duitsers onder meer dat Van Boeckel thuis gewaarschuwd werd wanneer een Gestapo-wagen Lier binnenreed, zodat hij zich aan arrestatie kon onttrekken.

Op 10 mei 1943 werd Van Boeckel daarom met een list naar het gemeentehuis van Boechout gelokt. Hij moest er als politieagent een brief afleveren, maar het ging om een voorwendsel om hem buiten Lier te kunnen arresteren. Ook een andere verzetsman werd daarbij opgepakt. Bij de actie waren onder anderen collaborateurs betrokken. De arrestatie maakte deel uit van een ruimere repressie tegen de plaatselijke verzetsbeweging.

Na zijn arrestatie werd Van Boeckel eerst overgebracht naar het hoofdkwartier van de Sipo-SD aan de Della Faillelaan in Antwerpen. Daar werd hij zwaar ondervraagd en volgens de latere